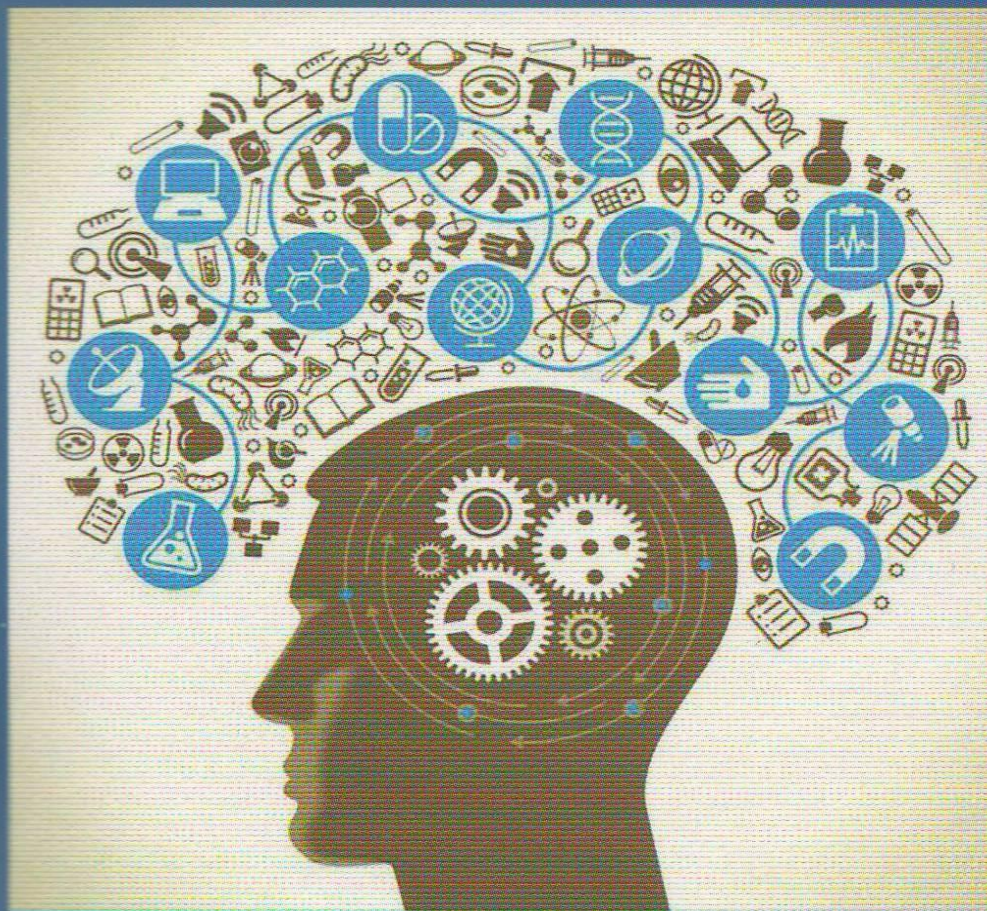

Г. Ә. Саинова, М. С. Жүнісов, А. Ж. Ақбасова

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАРЫ МЕН ОЛАРДЫ ЖОБАЛАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ

Оқу құралы

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ**

**Қожа Ахмет Ясауи атындағы
Халықаралық қазақ-түрік университеті**

Г.Ә. Саинова, М.С. Жүнісов, А.Ж. Ақбасова

**ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАРЫ МЕН
ОЛАРДЫ ЖОБАЛАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ**

Оқу құралы

Алматы – 2020

ӘОЖ 001.891

ББК 72

С 14

Оқу құралы 2018-2020 ж.ж. мемлекеттік гранттық жобаның (AP05130297) қаржысына басылды

РЕЦЕНЗЕНТТЕР:

Курбанова Г. В. – биология ғылымдарының докторы, Қ. И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университетінің профессоры

Қуандықова А. К. – медицина ғылымдарының докторы, Қ. А. Ясауи Атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің профессоры

С 14 Саинова Г. Ә., Жүнісов И. С., Ақбасова А. Ж.
ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАРЫ МЕН ОЛАРДЫ ЖОБАЛАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ: Оқу құралы/Г. Ә. Саинова, М. С. Жүнісов, А. Ж. Ақбасова. – Алматы: «Нұрлы Әлем», 2020. – 144 б.

ISBN 978-601-205-654-9

Оқу құралында ғылыми зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру жолдарына, зерттеу түрлеріне, ғылыми қызметтердің жіктелуіне, ғылыми ақпараттарға, ғылыми жобалар жасау жолдарына, зерттеу нәтижелерінің жаңалықтарына, оларды рәсімдеуге, өндіріске енгізу үрдісіне түсініктеме беріліп, ғылымның даму жолдары қарастырылған.

Оқу құралы республика жоғары оқу орындарындағы студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, оқытушыларға, сондай-ақ оқырман қауымға ұсынылады.

ӘОЖ 001.891

ББК 72

ISBN 978-601-205-654-9

© Г. Ә. Саинова, М. С. Жүнісов,
А. Ж. Ақбасова. 2020

АЛҒЫ СӨЗ

Ұсынылып отырған оқу құралының басты мақсаты мен алға қойған міндеттері оқу орындарында оқитын келешек мамандарға және жас ғалымдарға ғылыми зерттеулерді жүргізу мен жобалаудың методологиялық негізін беру, тәжірибелік жұмыс пен ғылыми жобалаудың негізгі бағыттарын үйрету бойынша теориялық және тәжірибелік біліммен қамтамасыздандыру жатады. Сонымен қатар әр алуан өндіріс салаларында табиғатты және ең маңызды биологиялық ресурс – адамды қорғау шараларын жүргізе білуге үйрету. Бұл еңбекте келтірілген ғылыми зерттеу жұмыстарының нәтижелерін іске асыру мен оларды жобалау материалдары қоршаған ортаны қорғауға бағытталған жобалау әдістері туралы көзқарас қалыптастырады; техникалық шешім қабылдауда экологиялық, экономикалық, әлеуметтік тиімді бағалау әдістерін жасауға көмектеседі.

Оқу құралын дайындау барысында еліміздің, жақын және алыс шет елдердің теориялық және практикалық негізде ғылыми ізденістерді жүргізу тәсілдері, адамды және қоршаған ортаны қорғау жолдары, ғылыми жетістіктерді басылымдарда мақала, баяндамалар, патенттер, монография түрінде жарыққа шығару, ғылыми жобалар жасау негізінде өндірістік жағдайда ғылыми нәтижелерді тиімді пайдалану жөніндегі оқулықтар, оқу құралдары, ғылыми еңбектері, нормативтік құжаттары және т.б. материалдары да кеңінен қамтылды.

«Ғылыми зерттеу жұмыстары мен оларды жобалаудың негіздері» елімізде алғаш шығарылуына байланысты, авторлар ұжымы оқырмандар тарапынан бұл еңбектің сапасын жақсартуға бағытталған ұсыныстар күтеді және оған алдын ала ризашылық білдіреді.

Авторлар

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз.....	3
---------------	---

БІРІНШІ БӨЛІМ

1 ТАРАУ

ҒЫЛЫМ ТУРАЛЫ ТҮСІНІК

1.1 Қазіргі ғылымға сипаттама.....	6
1.2 Ғылыми қызмет.....	12
1.3 Ғылым әдіснамасы туралы ұғым.....	14
1.4 Зерттеулерді жобалау фазасының тұжырымдама сатысы.....	16
1.5 Технологиялық зерттеу кезеңі.....	18
1.6 Ғылыми басылымдар.....	20

2 ТАРАУ

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ МЕН КЕЗЕҢДЕРІ

2.1 Ғылыми-зерттеу жұмыстарының міндеттері мен оларды орындау.....	25
---	----

3 ТАРАУ

МЕДИЦИНАДАҒЫ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДІ ЖҮРГІЗУ ЖОЛДАРЫ МЕН РӘСІМДЕУ ТӘСІЛДЕРІ

3.1 Медицина саласындағы ғылыми зерттеулер.....	33
3.2 Ғылыми зерттеу жұмысындағы құжаттарды рәсімдеу.....	39

ЕКІНШІ БӨЛІМ

4 ТАРАУ

ЗИЯТКЕРЛІК МЕНШІКТІ ҚОРҒАУ

4.1	Патенттік зерттеулер жүргізу.....	57
4.2	Өнертабыстың техникалық деңгейін зерттеу.....	59
4.3	Патенттің қабілеттілігін тексеру.....	61
4.4	Патенттік тазалықты тексеру.....	62
4.5	Патенттеу рәсімі мен мерзімдері.....	63

5 ТАРАУ

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ НӘТИЖЕЛЕРІН РӘСІМДЕУДІҢ НЫСАНДАРЫ МЕН ТҮРЛЕРІ

5.1	Ғылыми зерттеу жұмыстарының нәтижелерін рәсімдеу пішіндері.....	64
5.2	Ғылыми нәтижелерді мақала ретінде рәсімдеу.....	69
5.2.1	Ғылыми мақаланың композициясы.....	73
5.2.2	Ғылыми мақалаларды рецензиялау.....	77

6 ТАРАУ

ҒЫЛЫМИ МЕКТЕП

6.1	Ғылыми қатынастар.....	87
6.2	Ғылыми зерттеу жұмыстарын басқаратын жетекшіге сипаттама.....	90
6.3	Ғылыми зерттеу нәтижелерін қолданысқа ендіру.....	96
6.4	Ғылыми зерттеулер мен әзірлемелердің нәтижелерін практикалық денсаулық сақтау саласына енгізу.....	99

ҮШІНШІ БӨЛІМ

7 ТАРАУ

ЖОБА ЖАСАУ МЕН ЗЕРТТЕУ ҚЫЗМЕТІ АРАСЫНДАҒЫ АЙЫРМАШЫЛЫҚ

7.1	Ғылыми зерттеулердегі математикалық әдістер.....	111
7.2	Ғылыми жобаны жазу мен рәсімдеу тәртібі.....	114
7.3	Қоршаған ортаға әсерді бағалау жобасы.....	118
7.3.1	Қоршаған ортаға әсерді бағалау рәсімінің кезеңдері.....	119
7.3.2	ҚОӘБ бойынша зерттеулер жүргізу және тиісті материалдардың алдынала нұсқасын дайындау.....	122
7.3.3	ҚОӘБ бойынша материалдардың соңғы нұсқасын дайындау.....	123
7.4	Кәсіпорын үшін ШРШ нормативтерінің жобасын дайындау.....	124
7.5	Шектік рауалы төгінді нормативінің жобасын дайындау.....	129
7.5.1	ШРТ нормативтерінің жобасын келісу және бекіту.....	130
7.6	Қалдықтарды қалыптастыру және оларды орналастыруға лимиттердің нормативтер жобасын дайындау.....	131
7.6.1	Қалдықтарды қалыптастыру және оларды орналастыруға лимит нормативінің жобасы.....	133
	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.....	138

Саинова Гаухар Әскерқызы
Жүнісов Мұрат Сағыналиұлы
Ақбасова Аманкүл Жақанқызы

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАРЫ МЕН ОЛАРДЫ ЖОБАЛАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ

Оқу құралы

7 Т.

ЖО

АРА

7.1

7.2

7.3

7.3.1

7.3.2

7.3.3

7.4

7.5

7.5.1

7.6

7.6.1

Пай

Г. Ә. Саинова, М. С. Жүнісов, А. Ж. Ақбасова

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАРЫ МЕН ОЛАРДЫ ЖОБАЛАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ

Оқу құралы

«НҰРЛЫ ӘЛЕМ» баспасы

Директоры – Жарылқасын Дәулет

Редактор – Раушан Өскенқызы

Дизайн жасаған – Бақтияр Жарылқасынұлы

Тех. редакторы – Жазира Аштеннова

Басуға 13.11.2020 ж. қол қойылды. Қалпы 84x108 1/16.

Қағазы офсетке арналған №1. Қаріп түрі «TimesNewRoman».

Офсеттік басылыс. Баспа табағы 9,0. Таралымы 500 дана.

Тапсырыс №22

Баспа кітаптың ішкі мазмұнына жауап бермейді.

«НҰРЛЫ ӘЛЕМ» баспасының телефоны:

Алматы 8 – (727) 230 18 00; 8 702 290 5005

E-mail: nurly_alem@inbox.ru

instagram: @nurly_alem

ISBN 978-601-205-654-9

9 786012 056549

**Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті
2020-2021 оқу жылындағы кезекті Академиялық комитет
отырысының № 4 хаттамасынан көшірме**

Түркістан қаласы

16 қараша, 2020 жыл

Өткізілген орын: (Онлайн режимінде
Google Hangouts арқылы)

Өткізілетін уақыты: 2020 жылдың 16 қарашасы, сағат 15:00

Комитет мүшелері – 43

Қатысқандар: 37, келмегендер: 6

Күн тәртібі:

5.Әртүрлі мәселелер:

5.1. Университет ОПК дайындаған оқу, оқу-әдістемелік құралдар мен нұсқауларын талқылап бекіту.

5.1.11. «Хирургиялық аурулар» кафедрасының профессоры, т.ғ.д., Г.Ә.Саинова, м.ғ.к. доцент М.С.Жүнісов, т.ғ.д. профессор А.Ж.Ақбасовалардың дайындаған «Ғылыми зерттеу жұмыстары мен оларды жобалаудың негіздері» атты оқу құралын бекіту және баспаға ұсыну.

Күн тәртібіндегі әртүрлі мәселелер бойынша

Академиялық комитет ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:

5.1.11. «Хирургиялық аурулар» кафедрасының профессоры, т.ғ.д., Г.Ә.Саинова, м.ғ.к. доцент М.С.Жүнісов, т.ғ.д. профессор А.Ж.Ақбасовалардың дайындаған «Ғылыми зерттеу жұмыстары мен оларды жобалаудың негіздері» атты оқу құралы бекітілсін және баспаға ұсынылсын.

Академиялық комитет төрағасы:

Ө.Үмбетов

Комитет хатшысы:

Ж.Исаева

Хаттамадан көшірме дұрыс

